

По-добро управление на комуналните отпадъци ще намали емисиите на парникови газове

- В периода 2005–2020 г. се очаква годишното количество на комуналните отпадъци да нарасне с 25%.
- Увеличеното възстановяване на отпадъците и пренасочването им от депониране имат ключова роля за справянето с въздействията върху околната среда на увеличаващия се обем отпадъци.
- В резултат на увеличаващото се рециклиране и изгаряне на отпадъци с възстановяване на енергия се очаква до 2020 г. нетните емисии на парникови газове да намалее значително от управлението на комуналните отпадъци.
- Ограничаването или предотвратяването на нарастването на обема отпадъци ще доведе до допълнително понижаване на емисиите на парникови газове от този сектор и ще окаже други благоприятни ефекти върху обществото и околната среда.

Нарастващ обем на отпадъците

През 1995 г. всеки европейски гражданин е генерирал средно 460 кг комунални отпадъци. Това количество достига 520 кг на човек през 2004 г., а през 2020 г. се очаква допълнително увеличение до 680 кг на човек. Общото увеличение възлиза на почти 50% за 25 години. Този проектиран непрекъснато увеличаващ се обем на отпадъците се дължи главно на предполагаемото устойчиво нарастване на крайното частно потребление

(т.е. средно нарастване в ЕС-15 и ЕС-12 съответно с 2% и 4% годишно до 2020 г. (ЕО, 2006)) и запазване на текущите тенденции при схеми на потребление.

Има обаче (както е показано на фиг. 1) значителни разлики между държавите-членки от ЕС-15 ⁽¹⁾ и ЕС-12 ⁽²⁾. Докато през 2004 г. гражданин от ЕС-15 генерира средно 570 кг отпадъци, то стойността на глава от население за гражданин на ЕС-12 е 335 кг. Въпреки това с развитието на икономиките на ЕС-12 и на схемите за потребление се очаква обемът

на отпадъците да нарасне през следващите 15 години и да достигне настоящото равнище за страните от ЕС-15. Очаква се в бъдеще обемът на комуналните отпадъци в ЕС-15 и ЕС-12 да се увеличи съответно с 22% и 50% до 2020 г. През целия период повече от 80% от общия обем на комуналните отпадъци се генерира от ЕС-15.

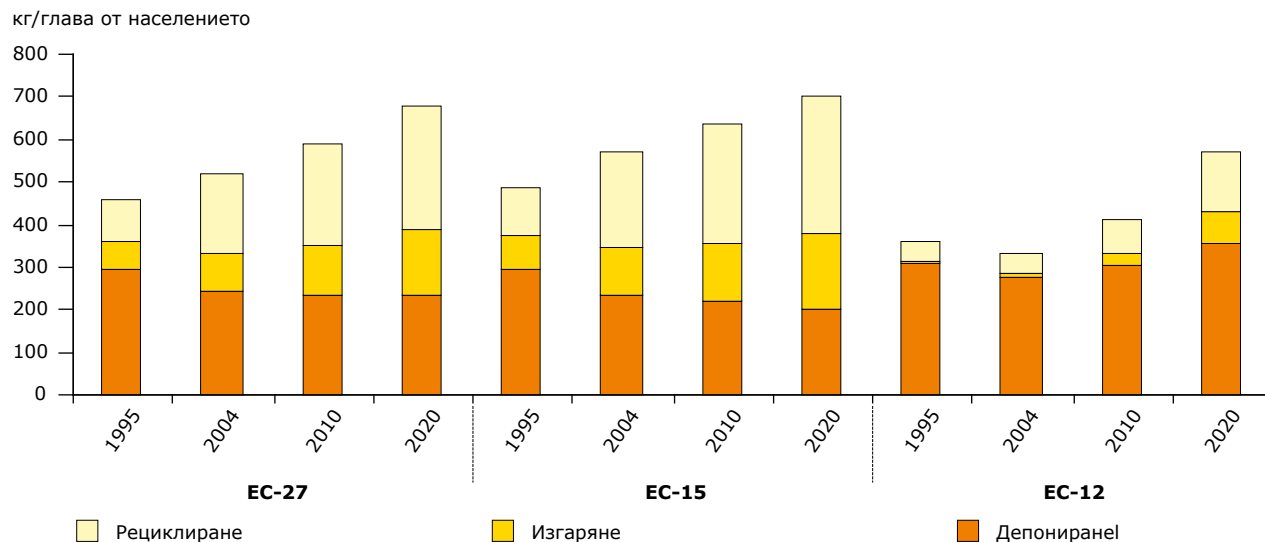
Ако общото за целия Европейски съюз количество на комуналните отпадъци, генерирани през 2020 г. (т.е. около 340 млн. т), бъде разстлано по повърхността

⁽¹⁾ Австрия, Белгия, Дания, Финландия, Франция, Германия, Гърция, Ирландия, Италия, Люксембург, Нидерландия, Португалия, Испания, Швеция, Обединено кралство.

⁽²⁾ България, Чешка република, Кипър, Естония, Унгария, Латвия, Литва, Малта, Полша, Румъния, Словения, Словакия.

Фигура 1 Генериране и управление на комуналните отпадъци в Европа (на глава от населението)

Източник: Евростат и Европейски тематичен център/Ресурси и управление на отпадъците.

на земята, то би покрило територията на Люксембург с 30 см дебел пласт или територията на Малта с 2,5 м пласт!

Тези резултати показват, че трябва да се засилят усилията за предотвратяване генерирането на отпадъци, за да се постигне предвидената в Шестата програма за действие за околната среда цел значително намаляване на обема на отпадъците.

Увеличено възстановяване и пренасочване на отпадъците от депонирането

В ретроспективен план депонирането на отпадъците е най-често използваният метод за третиране на комунални отпадъци, но през последните две десетилетия беше отбелязано значително понижение на употребата му. През 2004 г. са депонирани 47% от общото количество

на комуналните отпадъци за ЕС (вж. фигура 1). Очаква се тази тенденция да се запази и през 2020 г. депонирането да достигне 35%. Очаква се също да се увеличат операциите по възстановяване и рециклиране и от настоящото си равнище от 36% да достигнат до около 42% през 2020 г. Изгарянето се прилага за 17% от комуналните отпадъци през 2004 г., като се очаква до 2020 г. този процес да достигне 25%.

Тези минали и очаквани тенденции отчасти се дължат на специализираните политики, насочени към повишаване на рециклирането и възстановяването на отпадъците от опаковки (напр. Директива относно опаковките от 1994 г.) и към пренасочването на биоразграждащи се комунални отпадъци от депата (напр. Директива относно депонирането на отпадъци

от 1999 г.). Като цяло се предвижда намаляване на количеството на комуналните отпадъци за депониране, което ще бъде резултат от усилията, полагани на национално и европейско ниво, за постигане на целите, предвидени в Шестата програма за действие за околната среда.

В публикация на Европейската агенция за околна среда (ЕАОС, 2007) са дадени схемите, които държавите-членки използват при управлението на отпадъци, най-вече в контекста на Директивата за депониране на отпадъци.

Намаляване на нетните емисии на парникови газове в резултат от управлението на комуналните отпадъци

През 2005 г. емисиите на парникови газове в резултат от управлението на отпадъци

представяват около 2% от общите емисии в Европейския съюз.

Емисиите от метан, един от шестте газа, контролирани от Протокола от Киото, са свързани преди всичко със земеделието (по-точно с добитъка) и операциите по депониране. Ето защо Директивата за депониране на отпадъци може да помогне да се постигнат целите на ЕС за намаляване на емисиите на парникови газове, например чрез възстановяване на метана и пренасочване на биоразграждащите се комунални отпадъци от депониране. Друга връзка между управлението на отпадъците и политиките за промените в климата е потреблението на енергия (предизвикваща увеличаване на емисиите на парникови газове) за събирането,

третирането и промишленото използване на отпадъците.

Очаква се нетните емисии на парникови газове, дължащи се на управлението на комунални отпадъци, да намалее от отбелязания в края на 80-те години на ХХ в. пик от 55 млн. тона CO₂ еквивалент годишно на 10 млн. тона CO₂ еквивалент до 2020 г. (фигура 2).

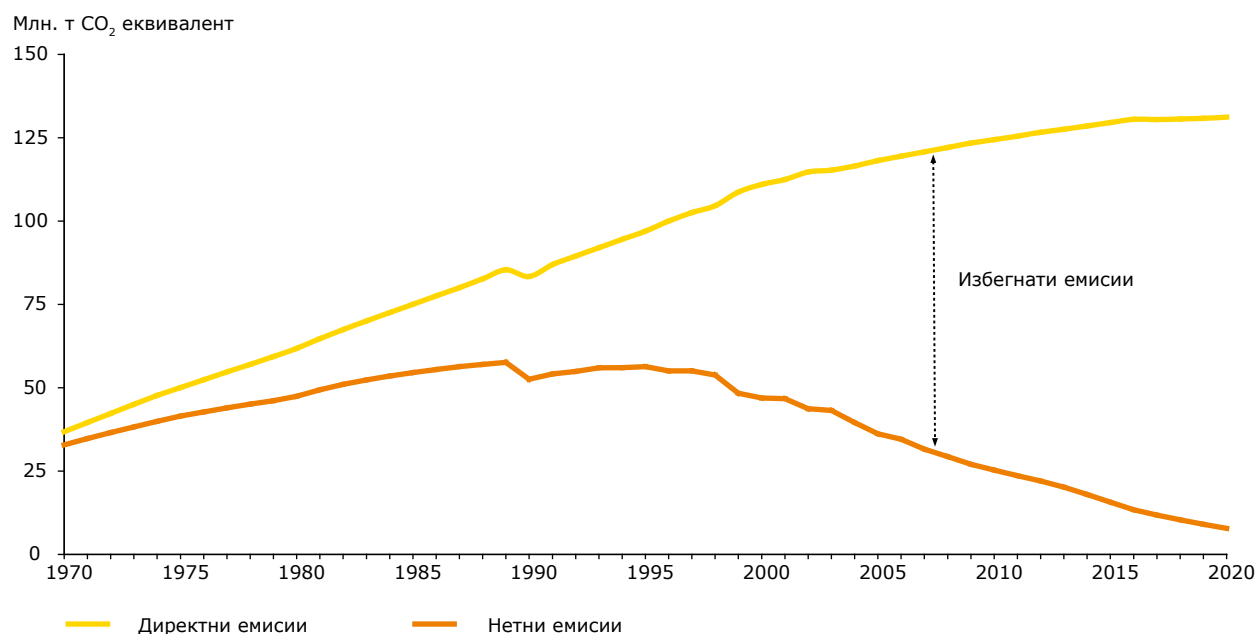
Това се дължи на две различни развития. От една страна, се очаква количеството отпадъци, постъпващи в местата за обработка, да продължи да нараства в резултат от увеличаването на отпадъците на глава от населението и от подобрения процес на събиране. От своя страна това води до увеличаване на емисиите на парникови газове, дължащи

се на обработването на отпадъците. През 2020 г. депонирането ще съставлява 60% от управлението на отпадъци, а рециклирането и изгарянето — 20%.

От друга страна, рециклирането и изгарянето ще се използват все по-често. Това означава спестени (или избегнати емисии на парникови газове), т.е. компенсирани на директните емисии. До 2020 г. 75% от общите избегнати емисии ще се дължат на рециклиране, а 25% — на изгаряне.

Като цяло прогнозите сочат, че по-доброто управление на комуналните отпадъци ще намали емисиите на парникови газове в Европа, което ще раздели икономическия растеж от проблемите на околната среда в съответствие с призива

Фигура 2 Тенденции и прогнози за емисиите на парникови газове в резултат от управлението на комунални отпадъци в Европейския съюз

Източник: Европейски тематичен център/Ресурси и управление на отпадъците.

на Шестата програма за действие за околната среда. Освен това във връзка с очакваното допълнително развитие на рециклирането и нарастващото използване на отпадъците като ресурс прогнозите предвиждат постигане на дългосрочната цел за изграждане на рециклиращо общество в съответствие с тематичната стратегия за предотвратяване на образуването на отпадъци и за рециклирането им.

Съгласно използваните в настоящото проучване прогнози капацитетът за управление на отпадъците се развива съобразно търсенето. Въпреки това, ако инвестициите в нови и подобрени начини за управление на отпадъците не съответстват на увеличаващите се количества отпадъци, е възможно нетните емисии на парниковите газове да бъдат по-високи в резултат от неефективно управление.

Допълнителни ползи от ограничаването или предотвратяването на нарастването на обема отпадъци

Прогнозите сочат, че нетните емисии на парникови газове ще намалееят независимо

от увеличаващия се обем отпадъци, но въпреки това действията за ограничаване или предотвратяване на очакваното нарастване ще понижат допълнително нетните емисии на парникови газове от сектора за управление на отпадъците. Очаква се събирането и транспортирането на отпадъците — дейности, които са пряко свързани с обема на отпадъците — да възлязат на по-малко от 5% от директните емисии на парникови газове от този сектор, дължащи се най-вече на кратките разстояния за транспортиране на комуналните отпадъци. Това обаче представлява 40% от нетните емисии през 2020 г.

Ограничаването на обема на отпадъците ще донесе и други ползи, например понижаване на разходите за управлението им, намалено замърсяване на въздуха (с частици и серни оксиди) и намален шум, свързан със събирането и транспортирането на отпадъците. В противен случай с увеличаване на обема им разходите за тяхното управление биха могли да нараснат значително. Разходите за събиране и третиране на отпадъците са изключително големи и генерирането

на отпадъци по принцип означава загуба на ресурси.

В заключение Европа не може да се примири с непрекъснатото нарастване на обема на отпадъците (израз на настоящите неустойчиви схеми за потребление и производство), тъй като в дългосрочен план то би могло да надделее над подобренията, постигнати в сектора на управление на отпадъците.

Източници

ЕС (2006), *European Energy and Transport — Trends to 2030 — update 2005*, European Communities, DG TREN, Luxembourg.

EEA (2007), *The road from landfilling to recycling: common destination, different routes*, European Environment Agency, Copenhagen.

Допълнителни материали към брифинга на ЕАОС 2008/01, По-добро управление на комуналните отпадъци ще намали емисиите на парникови газове, Европейска Агенция по Околна Среда, Копенхаген. http://reports.eea.europa.eu/briefing_2008_1/en/Supporting_document_to_EEA_Briefing_2008-01.pdf.

European Environment Agency
Kongens Nytorv 6
1050 Copenhagen K
Denmark

Tel.: +45 33 36 71 00
Fax: +45 33 36 71 99

Web: eea.europa.eu
Enquiries: eea.europa.eu/enquiries

